

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre..... 16 kor.
 Negyedévre..... 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre..... 20 kor.
 Negyedévre..... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre..... 24 kor.
 Negyedévre..... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

M megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 25.

A liberálisok töprenkedése.

(—a.) Két hét múlva megnyílik a parlament ajtaja s a politikai szünet végét érven, egyszerre a legnagyobb munka vár a politikai élet tényezőire.

A kormányra ugyan nem volt pihenés ez a politikai szünet, sőt ugyancsak kemény munkája akadt a kiegyezési tárgyalásokkal. Nem egy, hanem háromféle ellenséggel kellett viaskodnia. Míg Bécsben az ország jogait és érdekeit védelmezte az osztrákok kapzsisága ellen, addig a függetlenségi pártnak fenegyerekei pártbontással fenyegetőztek idehaza, a darabontok és levitézlett szabadelvűek pedig észrevehetőleg kínálkoztak feltétel, jelentvén, hogy ők még mindig kaphatók.

Most, hogy a kormány egyedül az ország jogos érdekeit tartva szem előtt, derekasan megállotta helyét a bécsi küzdelemben, a kuruc-frondörködők elhallgattak ugyan, főleg miután kisült, hogy a kilátásba helyezett 60. kilépő helyett háromnál több alig akadna, — de a régi liberálisok még mindig dühöngenek a kormány ellen. Ez különben egészen természetes. Az ő izlésüknek ez a kor-

mány sohasem fog megfelelni. Nem is ambicionálja.

Éppen ma töprenkedik Gajáriék lapja, hogy mit is kellene nekik tenniük a kormánynak kiegyezési politikájával szemben. A hazafiság azt követelné, — ezt vallja megróvási kalandjában a volt liberális párt hivatalos lapja — hogy félretéve a rekriminációkat, támogassák a kormányt; másrészt azonban az okosság azt diktálja, hogy a mutatóvannak felülni nem szabad. Ezért támogatás helyett elég ő tőlük, ha nem gátolják a kormány akcióját, de — megfigyelik.

Ez a gondolkodás jellemzi a liberalizmus bukott vitézeit teljesen. A kormánynak a bécsi követelésekkel szemben tanusított erélyes állástoglatása az ő szemükben mutatóvannak számba megy.

Persze önálluk ez volt a szokás — mutatóvannakban gyönyörködtetni az országot, hogy azután elfelejtessék vele a feladott jogokat, a kiszolgált érdekeket. Milyen pompás mutatóvannak volt például, mikor egykori vezérük azt mondta a parlament tapsai közt az osztrák miniszterelnökről, hogy az csak előkelő idegen. Milyen pompásan hangzott az is, mikor a sürgető szóra hetykén odavetette: — Tessék bevárni a három órai gyorsvonatot. Akkor komolyan vette az ország ezeket a szép produkciókat, melyeknek a

fényétől elvakítva, sokáig nem is vették észre a mögöttük rejtőző ischli klauzulát, meg az alkotmány fenyegető veszedelmét.

A nemzeti kormánynak nincs szüksége mutatóvannokra, de nem is szereti azokat. Sőt az a hibája, taktikai szempontból — hogy nagyon is őszintén találja ki a dolgokat, néha még a keserű pilulákat is ostya nélkül akarja beadni.

És éppen ezért, mert egyenes uton jár, attól sem tart olyan nagyon ez a kormány, hogy ha éppen kedvük tartja, meg is figyelik őt a spiclik és detektívek. Hisz jól tudják, hogy másfél esztendő óta megfigyelik Bécsben és idehaza minden lépésüket, valósággal leskelődnek utánuk, hol tudnának nekik gáncsot vetni és örökükbe telepedni. Mert nekik most is ott jár az eszük és kívánságuk az otthagyt husosfazéknál, az után sóvárog most is a szívük-lelkük.

Az ország jól tudja, hogy a nemzeti kormány tagjai nem nagyon kaptak azon, hogy a hatalomhoz jussanak, nem is ragaszkodnak olyan görcsösen hozzá, nem önzés vezette őket oda. Ha megoldják az elvállalt feladatot, vagy ha legyőzhetetlen akadályra találnak lent vagy fent, — félreállnak az utból. Addig azonban nem teszik meg ezt a szivességet, bármennyire óhajtanak is a — megfigyelő örökösök.

„TISZÁNTÚL“ TÁROZÁJA.

A muzeumok tolvajai.

Franciából* fordította Némethy Gyula dr.

Egy év óta a balesetek rendkívüli összefüggésében következtek egész sor lopás történet muzeumainkban. 1906. novemberében egy Isis-szobrocška tűnt el a Louvre-ból. E szobrocška, mely a fiát, Horust tápláló Isiset ábrázolta, nem volt nagy művészi értéke, piaci ára sem emelkedett túl 2500 frankon. Tegyük hozzá, hogy nem is volt könnyen kezelhető csecsebecse, lévén 45 centiméter magas és 40 kiló nehéz. Miért lopták hát el valami más, értékesebb tárgy helyett? Hogyan, ki, mely órában vitte el ezt a nehéz márvány- és bronz tárgyat?

A kutatás nem vezetett eredményhez. Ugyancsak novemberben, 9 én egy 12 centiméter magas görög-feniciai szobrocskának vészett a nyoma. Ezt a szintén csekély értékű szobrocskát nem rég találta Spanyolországban egy ásatás alkalmával Sanders, ki azután a

* Les voleurs qui rodent autour des musées. Lectures pour tous. 1907. Juillet.

Louvre-nak ajándékozta. Egy ablakmélyedésben állították föl, a Dienlafoy-osztály utolsó termében. Mialatt Homolles a nemzeti muzeumok igazgatója konstatálta a lopást a Vienlafoy-osztályban, a muzeum tulsó végén, a butorteremben az egyik ór betörés kísérletének nyomaira akadt.

Ez az ór Mária Antónia szekrényének zárójában erőszakosan beletört kulcsot talált. A szekrényben XVIII. századbéli apróságok voltak: dobozok, burnótszelencék, edények, nagy értékűek. Néhány nappal ezelőtt cserélték ki ujjal a régi zárat, melyet nem találtak elég biztosnak. Ennek a szerencsés véletlennek köszönhető, hogy a tolvaj kulcsa beletört a zárba, lévén az a régi zár lenyomata után készítve. Harmadiknak jött a J. . . ügy. Ez nem közönséges lopás esete; más kategóriába tartozik, magasrangú betörők fosztogatásának osztályába, kik visszaélnék hivatalos állásukkal nemzeti gyűjteményeink károsítására. A római nagy díjnyertese, a Grand Palais építész, a Légion d'honneur (becsületrend) hivatalnok, M. T. jelentékeny személyiség volt. Mikor kijött az Ecole des Beux-Arts könyvtárából, hol külön hivatalszobája volt senki sem merete volna megkérdezni tőle, mit visz a hóna alatt, egy papir-

tekercsben, vagy kartonban. A vizsgálat kiderítette, hogy e fosztogatás évek óta folyik. M. T. kezdetben kétségkívül nem volt más, mint bolondja a könyvek és rajzoknak; később, mikor megszokta, a fényűzés és pénz vágya urrá lévén rajta, rendszeresen folytatta a lopást. 2300-ra becsülik a becses rajzok számát, melyeket kartonokból, vagy könyvekből ellopott. A lopott rajzok értéke 300.000 frankra rug.

A szobrokat tömegük és súlyuk védi; kéziratok, becses rajzok, ritka könyvek nem könnyen értékesíthetők, mert nem nehéz azok tulajdonosát a névalírásról megállapítani. A tolvajok tehát előszeretettel nyulnak a régi ékszerek, de főleg az érmék után.

1901. február 14-én jelentékeny lépést követtek el Lyonban a Galerie des Aniques-ban. 300.000 frank értékű római ékszerek tűntek el. Nagy részük összekalapalva, öntve, aranyértéke szerint került marseille-i es cete-i kereskedők kezébe. A tolvajt akkor tartóztatták le mikor egy II. századbéli római hölgy tintaartójának maradványain akart tudni.

Csak néhány hónapja hogy tolvajok hatoltak be a cholet-i muzeumba, feltörték az üveg-szekrényeket s 10000 frank értékű régi érmet elvittek, ezüstöt, aranyat, nem-ünnepben jelenté-

Gerstenbrein Tamás

szobrász és kőfaragó mester Nagyvárad, Rákóczy-ut 55. (Diósi fatelep).

Ajánlja nagyraktárát: Saját készítményű márvány, gránit, syenit, labrador stb. sirmelékekben. Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ugyancsak régi sirmelékekben. sirmelékek renoválását a legolcsóbb árak mellett.

Első erdélyi géperőre berendezett kőfaragóműhely és s i r k ő g y a r .

Kolozsvár, Dézsma utca 21. sz.

Központi iroda Kolozsvár. Telefon 662.

Fiók telepek:

Déva. Nagyszeben. Bánpatak.

Wekerle itthon. Dr. Wekerle Sándor miniszterelnök ma reggel 7 órakor klopódiai birtokáról visszaérkezett a fővárosba. A miniszterelnök 9 órakor a Svábhegyre hajtatott, hogy ott barátjának, Schmidt Józsefnek, a Magyar Országos Központi Takarékpénztár vezérigazgatójának leánya esküvőjén tanuként szerepeljen.

Az 1908. évi állami költségvetés. Fővárosi tudósítónk jelenti, hogy a magyar kormány már összeállította teljesen a jövő évre szóló állami költségvetési javaslatot, a melyet azonban a parlamenti elé csak az ülés szak berekesztése után fog beterjeszteni.

A jegyzői hivatalok vizsgálata.

Dr. Miskolczy Ferenc alispán újabb rendeletet adott ki, hogy a főszolgabírák a jegyzők működését, illetőleg a községi ügyek kezelésének pontos vezetését ellenőrizzék.

A rendeletre a főszolgabírák már meg is kezdték az ellenőrző vizsgálatot. E rendelet kiadása nem volt alaptalan, mert a községekben a hanyagságoktól eltekintve, még lelkiismeretlenségek és visszaélések is fordulnak elő, amit csakis a szigorú ellenőrzés útján lehet megszüntetni. Ilyen mulasztások a községi adók behajtása is, mely különösen az utóbbi időkben a legtöbb községben el vannak maradv.

Az elmaradt adóbehajtások közül feltűnt a pénzügyigazgatásnak, hogy Illye községéből már régebbi idő óta nem érkezett be adó. A pénzügyigazgató e tapasztalatára elrendelte a jegyzői hivatalban a pénztár rovancsolását, melynek teljesítésével Mikeska Lajos pénzügyi titkárt bizta meg. A pénzügyi titkár, Csanády Jenő főszolgabíróval meg is jelent a helyszínén és hozzáfogott a pénztár rovancsolásához.

A hivatalos eljárás gyorsan végbe ment. A főszolgabíró a község házára hívatta a jegy-

zőt: Porumb Kornélt, Nádra György jegyzői inokot és Bursuc Péter községi bírót, továbbá Kimpány József pénztárnokot és jelenlétükben a pénzügyi titkár hozzáfogott az adókönyvek átvizsgálásához.

Futólagos betekintés után, mint szakember, nyomban látta, hogy a községi, megyei, állami adók rovataiban nagy rendetlenség uralkodik. A pénzügyi titkár nyomban tisztában volt azal, hogy nagyarányú sikkasztással áll szemben, de még akkor se szólott senkinek, hanem nyomozott tovább.

Porumb Kornél ekkor már sejtette, hogy a pénzügyigazgatóság kiküldötte nyomára jön a sikkasztásnak. Kétségbeesésében és szűgyenérzetében átvillant agyán az öngyilkosság gondolata. Hirtelen eltávozott a hivatalos helyiségből és mint később kitudódott, a község háza padlására ment.

A hivatalos urak pár perc múlva kétségbeesett sirást, jajveszékeltést hallottak. A rovancsolást természetesen félbeszakították és kirohantak. A jajveszékeltés a padlásról hallatszott. Felmentek tehát és amint meglátták az eléjük táruló képet, megröbbenve álltak meg. A padlás porában feküdt elkékült arccal eszméletlenül Porumb Kornél. Nyakán vastag zsinog. Mellette zokogott, jajveszékelt kétségbeesetten felesége.

A szerencsétlen asszony épp a község házában járt, kereste az urát, amint meglátta, hogy a jegyzői irodából kirohan Porumb Kornél és a padlásra siet fel. Rosszat sejtett, utána ment, Porumb Kornél akkor már ott lógott a padlás egyik gerendáján. De még nem halt meg. Fuldokolt. Pár pillanattal előbb kötötte fel magát. Felesége jajveszékelt rohant oda és volt annyi lélekjelenléte, hogy egy rossz ládára állva, bicskával átvágta a kötelet. Az öngyilkos jelölt a földre zuhant, meglehetősen súlyos sérüléseket szenvedett, de életben maradt. Ha a

felesége pár pillanattal késik, urát már holtan találja.

A főszolgabíró nyomban orvosért küldött és a szerencsétlen embert hazaszállíttatta lakására, ahol most önfeláldozóan ápolja felesége. A tragédia, természetesen nyilvánvalóvá tette, hogy a jegyző sikkasztott és hogy a szűgyen elől akart a halálba menekülni. Az urak tehát visszamentek a község házára és folytatták a rovancsolást.

Egész vasárnap, hétfőn és kedden folyt a rovancsolás és idáig több mint 1200 korona hiányt állapítottak meg. Minthogy a rovancsolás még nincs befejezve, az ügyészhez feljelentés se történt. A kiküldött uraknak az az impressziójuk, hogy a sikkasztást többben együtt: a bíró és a pénztárnok követték el és a kéz kezet mos elvénel fogva hallgattak egymás üzelmeiről. A szerencsétlen jegyző, akit mindenki jóra való embernek ismer, valószínűleg csak az ellenőrzést teljesítette hanyagul.

Hubert Samu Amerikában.

Hubert Samu volt az utasok réme, és ő volt egyszersmint az utazó tolvajok királya. Birodalma volt, Magyarország minden személyszállításra berendezett vasútja, katonái voltak *Orlandi* és *Szilágyi*, akikről órák hosszigan tud mesélni a rendőrség négy derék nyomozó rendőre.

Ez a banda ha megkezdte aratását, biztosan bővebb termést vágott zsebre, mint egy földbirtokos az idejé terméséből. Úgyes királya volt az utazó tolvajoknak Hubert. Ezzel azonban nem azt akarjuk mondani, hogy a rendőrség volt ügyetlen, mert Hubert uralkodása az utóbbi időben hanyatlásnak indult és minden vasuti fosztogatásért őt vették elő, ugyannyira, hogy a sok rendőrségi meghívás miatt nem is tudta üzletét folytatni. Sőt ideges is lett a tolvajok királya és három ízben vesztett rajta pénzkeresetén, mely természetesen mindég a más zsebében történt.

keny műértékű drágaköveket. Oly ügyesen hajtották végre a lopást, hogy az őr, aki a szomszéd helyiségben aludt, nem látott, nem hallott semmit.

A Guimet-muzeumot is kirabolták nemrég Párisban. Betörték az üvegtáblákat s egy kínai éremgyűjteményt elvittek. Azonban a legnagyobb rekordot a kirablás terén nemzeti éremgyűjteményünk érte el a múltban, amelyet bajos lesz a jövőben felülhaladni. Az éremgyűjtemény egy épületben van a Nemzeti Könyvtárral. Manapság az éremgyűjtemény helyiségei az épület déli részén vannak, rendőrállomás oltalma alatt, de nem így volt a múlt század elején. Akkor az ellenkező szögletben volt elhelyezve, a Colbert-utca felé rendőr nem védelmezte. Ott követték el a XIX. század két legvakmerőbb, legjelentékenyebb lopását. Páris akkor nem ismerte se a gázt, se a villamosságot. Gyér lángocskák világították be az éjféli után teljesen elhagyott utcákat. Csak a tolvajok, meg az őrzáratok cirkáltak az utcán. De az őrzáratok lassultak voltak a tolvajoknál. Egy téli éjjel, 1804-ben, sűrű ködben, fiakker állott meg a Richelieu és Colbert-utca sarkán. Három utas szállott ki, hosszú póznával, amelyeket a kőművesek használnak az állványozásnál. Odatámasztották az éremgyűjtemény falához s bemásztak az ablakon,

melyet előbb betörték. Nem mervén, vagy nem tudván feltörni az éremtáblákat, nekiestek az üvegszekrényekben elhelyezett nagy régészeti értékű műtárgyaknak. Elvitték a Sainte Chapelle agátját, a Ptolomaeusok vázáját, a longobard Agilult király koronáját, Suger apát kelyhét, több becses edényt a saint-denis-i kincsből. I. Ferenc törét, melyet kaméék és gyöngyház diszit, két evangéliumos könyvtáblát, egy zománccosat s egy elefántcsont-dypticont. Aztán illő módon ezek ugyanazon uton elindultak.

A tolvajbanda feje Giraud volt. Hollandiába utazott vakmerő társával abban a reményben, hogy a lopott tárgyakat valami gazdag gyűjtőnek majd eladja. Szerencsétlenségükre e tárgyak közül egyik-másik oly híres volt, hogy fölismerték. A rendőrség hatalmába kerítette a három banditát. Az ellopott tárgyak csak egy részét találták meg náluk. Agilult koronáját beolvastották, valamint a saint-denis-i edényeket is, meg a sainte chapelle-i agát foglalóját. I. Ferenc töre is odaveszett. Ami Suger apát kelyhét illeti, azt egy angol gyűjtő, Toevuley vette meg s halála után a Britist Muzeumba hagyta.

És ez a rettenetes baleset nem volt elég leckének. Az 1804-iki lopás dacára az éremgyűjtemény ott maradt a Colbert-utca sarkán

rendőri vagy éjjeli őri oltalom nélkül. Ugyanabban az évben akadt még egy tolvaj látogatója. Ez alkalommal egy ember működött csak, de tiz helyett. Csudálatosan tájékozva lévén az épület belső topografiájáról, legalább behatolásakor nem kockáztatott meg semmi veszedelmes gimnasztikát. Egy szombati napon, fényes nappal ment be a könyvtárhelyiségbe, mint ártatlan olvasó. A könyvtárhelyiségből akkor ajtó nyílt az éremgyűjteménybe. Ruhája alatt rejtette a tervezett feltöréshez szükséges szerszámokat. Valóságos bűvészi ügyességgel, úgy szólván az örök szemre láttára bujt el egy nagy diszműhalmaz mögé. A záróra eljött. A terem hamar kiürült. Ott várt eltorlaszolja a nagy alaku diszművek védelme alatt. A szombati napot jó lélekismerő létere azért választotta, mert a vasárnapi szünet hatása alatt az örök ilyenkor hanyagabbak és jobban sietnek. Amint hogy egy is történt. Órákig ott maradt rejtékében, míg minden el nem esendenedett a terjedelmes épületben. Mikor már minden aludt, mikor már a nagy csöndben nem lehetett egyebet hallani, mint a fali óra ütését, a fölők megmozdultak, de minden nagyobb suhogás nélkül. Egy határozatlan és csuszó alak suhant az éremgyűjtemény felé vezető ajtóhoz. Odajutva munkához látott. Az ajtószárny vastag volt.

Sz. Kocsis János

katonai és polgári szabó, Rákóczy-ut Orsolya apácák zárdája alatt.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű uri közönséget, hogy megérkeztek a legszebb őszi ujdonságok, amik csak szövetekben kigondolhatók; nálam készülnek a legszebb és legjobb egyenruhák, ugyszintén polgári öltönyök igen sikkes szabással egyszersmind üzletemben készülnek uri alsó kelengyék a legfinomabb köpper rumburji és angol zefirekből mérték szerint bámulatos pontossággal.

Kiváló tisztelettel

Sz. Kocsis János.

A bíróság a három tette miatt egyenként nyolc nyolc havi börtön büntetésre ítélte Hubertet. Az ítéletek még nem váltak jogerőssé, mikor Hubert mozgósította a csapatot és haditanácsot tartott velük, melynek eredménye az lett, hogy volt pénz és ő szabadnak érezte magát. Ekkor az ítéletek közül egy jogerőssé vált és az ügyészség tudára adta Hubertnek, hogy szívesen látja 3 hónapon keresztül. Hubert a szíves vendéglátást visszautasította és üzletét áttette az új világba Amerikába. A szabad amerikai levegő jobban tetszett neki, mint az ügyész vendéglátása.

Hubert Amerikában kitűnően érzi magát és erről idehaza maradt feleségét is tudatta egy terjedelmes levélben, melyet tegnap a rendőrségen is bemutatott.

Fájt neki itthagyni Magyarországot és mint írja nem is hagyta volna itt, ha a nagyváradi ügyész nem akarta volna minden áron megvendégléni, ő pedig nem szeret nagyurakkal egy fedél alatt lenni, csak ha mozog alattuk a talaj.

Sajnálja a feleségét is, azonban még jobban sajnálja a rendőröket: Vass Károly, Kelemen, Bott és Dienes nyomozó ellenőröket, akiknek barátságát most kénytelen nélkülözni, mindazon által nem fog megfélemezni róluk sem. Sajnálatát fejezi ki a fölött, hogy a négy rendőr ellenőrnek néha-néha kellemetlenséget okozott. Egyébként tiszteletét és üdvözlését is küldi a rendőrségnek, melynek működésével szemben a legnagyobb elismerését is nyilvánítja.

Jelenleg nem üzi a mesterségét, hanem beállott egy gépgyári műhelybe, hol mint munkás dolgozik és az ő állítása szerint, keres hetenként 20 dollárt. Egy pár ezer forintot akar csak összeszedni odakint és azután vissza fog jönni, mert a nagyváradi rendőrökbe iszonyatosan bele szeretett. Amerikába az utazó tolvajoknak nem lehetne királya, mert ott a legkisebb tolvaj is többet tud, mint ő és e miatt kénytelen tisztességes munkára adni magát.

Különbön már egy ideig is tanult odakint. Ugyanis ott sok hasonló kolléga van, akik megtanították őt arra, hogy 10 év elteltével büntetése elévül és akkor vissza jöhet Magyarországra anélkül, hogy valami bántódása lenne. Ezt is megírta, hogy 10 év után vissza

fog jönni. Addig az igaz, hogy unalmas lesz az élete, de szívesen eltűri.

Az idehaza maradtakra vonatkozólag még egy kérést intéz a feleségéhez, hogy t. i. Orlandi és Szilágyi, az ő két hű embere föltétlenül menjen ki Amerikába, mert nélkülük nem tud élni. Ugy látszik felakarja állítani a magyar utazó tolvajok egyesületét, erre pedig egyedül képtelen.

Egy benszorult beszéd.

Kazinczy Ferenc emlékezetének ünnepére kivonultak a szabadkőművesek is. Hárman valának együtt: a böles igazgató, az egyszerű tanító s egy táblai bíró. A tanító volt a koszoruvívő testvér, a bíró volt a disz- és reklám-testvér, a legokosabb, az igazgató pedig vala a szónoktestvér.

Mentek hódítani. Azon a címen, hogy Kazinczy Ferenc szabadgondolkodó volt, egyszerűen le akarták foglalni ciprussal és akáclobbal az egész ünnepélyt a három pontnak. Pedig bizony ha Kazinczy, ez az ideális lelkű, magyarságáért egész lényével izzó magyar ma feltámadna, szégyenkezve letagadná azt is, hogy a szabadkőművességhez valami köze volt.

Na mindegy. A három vitéz Létára tartott s megállapodott Lemjénben. A koszorus testvér vitte a koszorút, a disztestvér diszelgett, a szónoktestvér pedig szorgalmasan magolgatta tiszoros beszédjét. Ő vala a legokosabb, őt szemelték ki a szónoklatra . . .

Kedden nézem a helyi lapokat: kettőben külön kiemelve, riktó betűkkel szedve olvasható, hogy a nevezetes alkalommal Sáfrány Lajos igazgató micsoda nagyhatású beszédet mondott. Van a beszédben szó akácról, felvilágosodásról, keletről, páholyról, csak Kazinczyról van legkevésbé. Ellenben ott a fenyegetés, hogy most már a becsületes, vallásos magyar világnak gyökerére szegzik a fejszét, ők, a három vitéz.

Tegnap aztán meglepetést hozott egyik lap.

A szónoktestvér ur nyilatkozik és kijelenti, hogy ő ugyan akart beszélni, de jobbnak látta nem szólani egy szót sem. A beszédjét előre odaadta az újságoknak, azért közölték.

Már most szabad a vita a történettudósok közt: miért szorult bele az igazgató urba a kicikornyázott, bemagolt, kiszédett, kinyomtatott beszéd?

Némelyek azt mondják, a Széchenyi-szövetség ifjai hurrogták le a szónok-testvért. Ezt az igazgató ur lecáfolja; azt mondja, ő nem ijed meg hurrogásoktól.

Maradjunk a legkedvezőbb feltevésnél: a szónok-testvér hallotta a többi szónoklatot, a melyekben volt gondolat, mélység, magyarság; erő, fajszereget, igazság, aztán összehasonlította a saját beszédje üres puffogásával, fajtagadó nemzetköziségevel, eszébe jutott, hogy őt Nagyváradon többen okos embernek tartják — és hallgatott.

Eszébe jutott a böles mondás: si tocuites . . . és alkalmazta önmagára. S ha azok a tulbuzgó elvtárs-lapok le nem közlik a benszorult beszédet, bizony egész sikerrel is járt volna az applicatio.

No de marad egy vigasz: a közönség az igazgató ur nyilatkozatából megtudta, hogy a beszéd a döntő pillanatban megszorult s ez a körülmény olyan nyomatékkel enyhít az ítéleten, hogy a direktor ur ismét a siker reményével kapaszkodhatik hasonló szónoki babérok felé. Szónoki pályájának ez a biztató kezdete mindenestre a legszebb eredményekre jogosít.

Vannak emberek, akik töképezés hirbe jutnak, pedig egy fillérjök sincs. Sáfrány ur is lehet még nagy szónok, ha összes hasonló beszédeit szépen, okosan elhallgatja. De máskor kiszédés végett se adja oda a lapoknak, mert kénytelenek leszünk elhinni, hogy kitelik több afféle beszéd.

Akkor pedig mi lesz a böles latin közmondással?

Először is átfurta, azután az így nyert nyílásba beleillesztette a fűrész. Három újabb furás, újabb fűrészelés — kész volt a nyílás a másik ajtón.

A hely urává lévén, de ideje is — az egész éjjel, — lámpát gyújtott. Meg kellett keríteni most az éremszerevények kulcsait. Tudta, hogy az igazgató esténként hová zárja azokat. Csak egy zárt kellett feltörnie. Egymás után húzogatta ki a fiókokat, hogy megtudja, melyekben mi van: csak az aranyérmek érdekeltek. Elérve a római császárok érmeinek szekrényéhez, egészen kiürítette azt, zacskókba rakta, azután az újabb aranyérmekre került a sor. Kora hajnalban kiszökött egy ablakon, mely a Rue Richelienne nyílt. Az ablakfához erősített kötél csuszott le, terhével együtt, mely alatt gyöngébb ember meggörnyedt volna, nem lévén az kevesebb 40 kilónál! Eltűnt a sötétben. Ideje is volt. Egy ór közeledett. Látva a nyílt ablakot s a függő kötelet, alármot fujt. Csak a lopást konstatálhatták.

A rendőrfőnök ekkor a híres Vidocyn volt. A tett helyén vizsgálatot tartva, így szól: »Csak egy ember merészelte ezt a lopást: Fossard. Ismerem a keze járását. Azt hittem, hogy hüvösön ül.

Kérdézősködtek a fogház igazgatóságánál;

Fossard öt napja, hogy eltűnt a börtönből. A tolvaj különben, lekuszva a kötélben, testvére házat kereste föl, ki órák és ékszerész volt s aki több alkalommal orgazdaja is volt. Mindketten rögtön az érmek beolvasztásához láttak. A római érmek kezdték. Az újságok azonban lármát ütöttek. Az órák megjíedt. Ha a rendőrség odajönne!

Meg kellett szabadulni corpus delicti-től. Egy éjjel a Szajna partjára ment a még be nem olvasztott ékszerekkel telt zsákkal. Egy elhagyatott csónakba ülve elmerítette a zsákot a Townelle-hid egyik pillérje mellett.

Előérzete nem csalt. Vidoyu és emberei már nyomában voltak a tolvajnak. Elfogták az órák, ékszerésznél, aki menten vallott s megjelölte a helyet, ahová a zacskókat rejtette. A zacskókat meglelték a vízben, de a kétezer római érem már csak formátlan tömegben létezett. A legilletékesebb tekintélyek becslése szerint a vandál által ellopott érmek értéke 3 millió frankot képviselt.

Mig az éremlopások száma jelentékeny, addig a párisi nagy gyűjteményekben ritkán fordul elő képlopás. Egy képet kerestetől néhez ellopni: Mit is érne ellopni egy Rembrandtot, Vincit vagy Géricault-ot? Hamar felismernék, hiszen az egész világ tud róluk.

A Louvrebán nem igen fordult elő jelentékeny képlopás. Fájdalom, nem mondhatjuk ezt vidéki muzeumainkról. A képtolvajok többnyire a következőkép járnak el. A keret haszontalan akadályt képezvén, levágják a képet késsel, összegöngyölik s elviszik . . .

A komoly lopások után lássuk a tréfásakat. Egy reggel, kinyitva az egyiptomi muzeumot a Louvre-ban, az örök konstátálták, egy alvó ember jelenlétét, ki az egyik nagy szárkofágba feküdt bele. Felszólításukra nevetve kelt föl, bár egy kissé megviseltnék látszott a kemény fekhelyen töltött éjjel után. A rendőrségre vezetett bevallotta, hogy csak azért feküdt bele a szárkofágba, hogy az öröket megtréfálja. Hasonló szándék vezetett egy hirlaptudósítót is a következő csiny elkövetésében.

Egy napon a Luxembourg muzeumból eltűnt egy bronz-béka, mely Bartlett szobrász műve volt. Az örök 11 óra 45 perckor jártak körül utoljára. A béka még meg volt. Ebédelték s visszajöttek 1 óra 5 perckor. A béka eltűnt.

Másnap a muzeum igazgatója meghívást kapott az egyik nagy estilap szerkesztőjétől, hogy a szerkesztőségben átveheti a megszőkött békát. A riporter csak azt akarta bebi-

Van szerencsém a mélyen tisztelt közönség b. tudomására adni, hogy — szobafestő és mázoló műhelyemet —

a mai kor igényeinek megfelelően berendezve megnyitottam. Elvállalok minden e szakba vágó festő munkálatokat; gyors, pontos és legjutányosabb kivitelben eszközölök. A n. é. közönség becses pártfogását kérve maradok tisztelettel: **BARTA IMRE** szobafestő és mázoló.

BARTA IMRE

szobafestő és mázoló

NAGYVÁRAD, Szilágyi Dezső-utca 29.

UJDONSÁGOK.

*** Szakbizottsági ülés a városházán.**

Nagyvárad város pénzügyi és gazdasági szakbizottsága szeptember hó 30-án délután 3 órakor ülést tart, melyen kilenc fontos tárgy kerül megvitatásra. Ezek között van: Az ingatlanok értékelkedésének megadóztatása; a városi átírási díjakról szóló szabályrendelet hatályának meghosszabbítása. A régész egylet továbbá a Mensa Academica anyagi támogatás iránti megkeresése.

*** Kinevezés.** *Glacs* Antal főispán tegnap *Kretz* Viktor végzett joghallgatót díjtalan közigazgatási gyakornokká nevezte ki a belényesi járási főszolgabíróhoz. — *Pallay* Béla szintén végzett joghallgatót pedig a központba nevezte ki közigazgatási gyakornokká.

*** A polgármester és Mezey Mihály jubileuma.** Eredetileg külön-külön akarták megünnepelni *Kimier* Károly polgármester 25 éves és *Mezey* Mihály tűzoltó főparancsnok 30 éves jubileumát, azonban utjabban úgy alakultak a viszonyok, hogy mindkét jubiléumát egyszerre ünnepelik. Szombaton, szeptember 28-án lesz az ünnepély és pedig külön a tűzoltók s külön a polgármester ünnepe. Este fél 7 órakor a tűzoltók és a polgárok 150 fáklyával és flambóval fáklyás zenét rendeznek az ünnepelt tiszteletére, amely az olasz plébánia templom elől indul s előbb *Mezey* Mihály lakása elé, majd *Rimler* Károly polgármester házához vonulnak; az előbbi helyen *Diósi* Soma tűzoltó alparancsnok üdvözlöi *Mezey*t, míg a polgármestert szintén a tűzoltó-egylet nevében dr. *Cseresnyés* Béla üdvözlöi. A tűzoltók este a Nemzeti Szálló kert-utcai vendéglőjében lakomára gyűlnek össze, a polgárság pedig este 8 órakor a Pannóniában társasvacsorát rendez a két ünnepelt tiszteletére. Erre vonatkozólag a következő felhívást vettük:

zonyítani, hogy a nyilvános muzeumok gyűjteményei nincsenek kellő gondossággal őrizve...

Látnivaló, hogy nyilvános gyűjteményeinkben meg kell szaporítani az óvintézkedések számát.

Ami az éremgyűjteményt illeti, elmondhatni, hogy ott minden meglepetésre készen vannak. A Bibliothépre Nationale helyiségeiben, tökéletesen elszigetelve éjjel-nappal rendőri felügyelet alatt áll, ezenkívül délután négy órakor a zárás idején vaslemezeket bocsátanak minden ablakra.

A Cluny-muzeumban mindazok a tárgyak, amelyeket súlyuk nem véd, erős, de szinte láthatatlan vassodronyokkal vannak oda erősítve a talpazathoz. Nem lehet azokat egy kanyarintással eltüntetni: hosszabb erőfeszítésre van szükség. A muzeum éjjel ki van világítva. Vasbunkót eresztenek e becses tárgyakat tartalmazó üvegszekrényekre. Esténként ágyakat visznek a terembe az örök részére. Minden éjjel hat óráig van, revolverrel a kézben, nem is számítva a rendőrt meg a főőr járatát. Nem is történt ott lopás évek hosszú sora óta. A Louvreban, az Apolloteremben, a koronagyémánokat tartalmazó szekrény minden este eltűnik a padló-

Tisztelettel felkérjük mindazon polgártársainkat, kiknek *Mezey*—*Rimler* névnap, illetve 25 évi szolgálati évforduló alkalmából rendezendő társasvacsorán, az abban résztvenni szándékozók részére elárúsítás végett, részvételi jegyekkel, aláírási ivateket kézbesítettünk. Ezen aláírási ivateket polgártársunk *Paczaer* József urhoz mielőbb, de legkésőbb e hó 26-ik napja délután 5 óráig beszolgáltatni, illetve a részvételi jegyekről elszámolni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1907. szeptember 24. Tisztelettel — A rendezőség.

*** Vegyvizsgáló intézet Nagyváradon.** Székely Odön okleveles vegyész-mérnök memorandumot dolgozott ki s nyújtott be Nagyvárad városához egy városi tápszervizsgáló és vegyvizsgáló laboratórium felállítására tárgyában. Hivatkozik arra, hogy mily fontos egy ilyen intézmény létesítése s hogy az nemcsak nagy terhet nem róna a városra, hanem még jövedelmet biztosítana. Mondja ki a közgyűlés egy ilyen intézet felállítását s egy városi vegyész állás létesítését; vegyen fel a vegyész részére évi 2400 korona fizetést s egy lakással egybekötött laboratóriumot, gáz és villannyal bocsásson rendelkezésére. Székely Odön hajlandó ezen tápszervizsgáló és vegyvizsgáló laboratórium vezetését elvállalni s a város részére szükséges hivatalos és ellenőrző vegyvizsgálatot elvégezni, kész továbbá a laboratórium 8—10 ezer korona berendezési költségeit a sajátjából fedezni. A jövedelem pótolná a város kiadásait, annál is inkább, mert a földmívelésügyi miniszter évi szubvenciót is adna az intézet részére. A laboratórium jövedelmének 50 százaléka a városé, 50 százaléka pedig az intézet vezetőjéé volna. Kéri, hogy a feltetelek megbeszélésére egy szakértőkből álló bizottságot küldjön ki a város törvényhatósága.

*** A révi körjegyzőség a korcsmák ellen.** A révi körjegyzőséghez tartozó községek a legutóbb tartott közgyűlésen határozatot hoztak a korcsmáknak vásár- és ünnepnap való

zárva tartása tárgyában. A határozatokat tegnap küldték be az alispáni hivatalba közgyűlési jóváhagyás végett.

*** A megyék védekezése a himlő ellen.** A legutóbb fellépett himlőjárvány terjedésének megakadályozása végett már ez ideig igen sok megye tett intézkedéseket, nevezetesen az oltásokon kívül még bizonyos fertőtlenítő gépeket alkalmaznak úgy a központi hivatalokban, mint a jegyzőségekben, melyekkel a levegőben levő bacillusokat teljesen kipusztítják. E gépek magyarországi bizományosai tegnap a megyéhez is intéztek felkérést, hogy a *Lingner*-féle fertőtlenítő gépeket az alispán rendelje meg a közigazgatási hivatalok részére, A gépek ára darabonként 110 korona.

*** Választás a jogakadémián.** A jogakadémia ifjusága tegnap tartotta olvasóköri és ifjusági elnökválasztását. Olvasóköri elnöknek megválasztották *Felle* János IV. éves joghallgatót a magyar országos diákszövetség vezérképviselőjét, akit úgy irodalmi, mint egyéb agilis munkálkodásai révén széles körben elnyösen ismernek. *Pelle* János *Böszörményi* Lászlóval szemben 10 szótöbbséggel győzött. Alelnök lett *Dallos* Ferenc II. éves joghallgató. Főjegyző: *Kallosy* Béla II. é. Ellenőr: *Sziber* Nándor II. é. Pénztárnok: *Fluck* Dezső IV. é. Háznagy: *Dániel* Lajos II. é. Aljegyzők lettek: *Breuer* Oszkár és *Veil* Károly I. évesek. Választmányi tagok az I. évről *Csapó* István, *Tardos* Henrik, *Videszki* Károly, *Puskás* János. A II-ed évről *Papp* Gyula, *Vas* Arpád, *Koller* Lajos, *Szemes* László. A III-ad évről *Csoracsics* Róbert, *Barta* Béla, *Pataki* Oszkár, *Sebestyén* Gyula. A IV-ed évről *Fekete* Ferenc, *Mezey* Gyula, *Gombay* József, *Zimányi* József. Segélyegyleti elnök egyhangú felkiáltással *Raffay* Gusztáv III. éves jh. lett. Alelnök *Külley* Béla III. é. Este az ifjuság a Pannónia éttermében sikerült bankettet tartott.

*** A vizmü kibővítése.** Már nincsen kánikulai forrás, a kertek locsolása sem igényel sok vizet, mégis alig bírja a városi vízműtelep ellátni a közönséget a szükséges vízzel s majdnem egészen el van zárva állandóan nappal is a városba vezető főcső. A kibővítésre vonatkozó tervek és közgyűlési határozat pedig nyugszik a miniszteriumban. Így a jövő nyáron a legnagyobb kalamitások lesznek Nagyváradon a vízszükséglet körül, mert a meglevő vízvezetési telep nem képes több vizet szolgáltatni, mint eddig, az pedig kevés lesz. Most már ismét elvesztettünk egy évet, holott ezt a fontos kérdést minden körülmények között már elő kellett volna annyira készíteni, hogy a jövő évi júniusra kiépíthető lett volna az új vízmü.

*** Romlott tojások a piacon.** A tegnapi nap folyamán vizsgálatot tartottak a piacon, amikor is minden élelmiszert megvizsgáltak a hatóság közegei. Ez alkalommal öv *Vida* Sándorné bihari díszégi lakosnőnél 108 db tojást találtak. A tojások közül egyet feltörték és azt romlottnak találták, még pedig oly előre haladott állapotban, hogy a feltört tojás közelében még maradni sem lehetett. A

zat alá, hol azt reggelig egy minden próbát kiálló vaskalicka őrzi.

Első nemzeti muzeumunk terjedelmes helyiségeiben a felügyelet különösen nehéz dolog, bizonyos számú őrség alszik a termekben, stratégailag meghatározott pontokon. Telefondrót köti össze őket, oly módon, hogy tűz vagy betörés első lármájára a Louvre valamennyi éjjeli lakója talpra áll. Két óránként fegyveres járat cirkál.

Rang szerint hasonlíthatatlan műkincseink derék őrői a következőképp oszlanak meg: két főnök, 2400 franknyi fizetéssel s állandó lakással a Louvreban; három al főnök 2200 frankkal, lakás nélkül; 14 brigádos 2000 frankkal. Az egyszerű őrök 1600 frankkal kezdik s felmeheinek 1700, 1800-ig. Mindnyájan kiszolgált altisztek, kik értelmességüknek és éberségüknek, valamint bátorságuknak próbáját adták; nagyobb részük mellén a Légion d'honneur keresztje, vagy a katonai érem ragyog.

Azonban elég-e ez a 120 őr, kiknek negyedrésze éjjeli szolgálatra van rendelve, egy óriási muzeum őrzésére, melynek terméi, egymás mellé rakva, annyi kilométer hosszúságot képviselnek? ...

az őszi idényre a legjobb minőségű és legszebb kivitelű férfi-, női-, gyermek- és kizárólag tiszta kézimunkából készített fiu-cipők. Legdivatosabb és legjobb férfi- és fiukalapok, valamint gyermek-sapkák, a legizlésebb nyakkendők, továbbá férfi- és fiu-fehérművek, mely árukkal a legmérsékeltebb árukban és legszolidabb kiszolgálással állunk a nagyérdemű közönség szives rendelkezésére.

Kérjük nagybecsü pártfogásukat,

kiváló tisztelettel **Spreng Testvérek** NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

— Megérkeztek —
Spreng Testvérek

cipő-, kalap- és uri- divat üzletében

romlott tojás után megvizsgálták az egész tojást és valamennyit romlottnak találtak. A tojásokat elkobozták s az asszonyt a rendőrségre kísérték, hol 50 korona pénzbüntetésre ítélték.

* **Kacagó-est az Urániában.** Pompás új bohózatok szerepelnek most az Uránia mozgófénykép-színház kitűnően összeállított új műsorában. A közönség nagy tetszéssel fogadta a tegnapi bemutatót az új képeket, amelyek legnagyobb része kacagtató bohózat. Ezeket a bohózatokat a legjobb francia színművészek játsszák Párizsban és a főlételek ezen előadások nyomán történnek. Nem csoda tehát, ha a közönséget az Uránia minden egyes bohózata jóízű kacagásra készíti. Olyan harsogó kacagások vannak mostanában az Uránia nézőterén, hogy még a legmögörvább kedély is földerül az általános jó hangulat hatása alatt. Nagyszerűen bevált a bérletrendszer is. A leg-lökelőbb közönségből áll az Uránia bérlő-gárdája, amely sokat takarít meg a tizenötös jegy-füzettel. Ilyen kedvezményes bérletjegyek az Uránia pénztáránál bármikor válthatók.

* **A keresk. kamara értesítése.** Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a m. kir. honvédelmi miniszter ur, a m. kir. nagyvárad honvédség elemi lőtérpályájának átalakítási és javítási munkálatainak biztosítására pályázatot hirdet. Pályázati határidő: 1907. október hó 1. Mirel az érdekeket az értesítjük, hogy a pályázat közelebbi feltételei részletrajzok stb. a nagyvárad 4. honvéd gyalogezred kezelőtiszt irodában d. e. 9—12 óráig megtekinthetők. Nagyvárad, 1907. szeptember hó 25. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: *Huzella Gyula* kir. keresk. tan. elnök, dr. *Sarkadi Lajos* titkár.

* **Öngyilkosság.** Pocsaj közsé. éből jelentik, hogy ott tegnap reggel virradóra halva találták *Deczky Sándor* odaváló jómodu gazdálkodót a saját szobájában. A szerencsétlen ember életuntásból felakasztotta magát és így következett be halála.

* **Az alkohol.** *Márk György* mészáros segéd valamikor igen szorgalmas munkás ember volt itt Nagyváradon. Később azonban felhagyott a tisztességes étellel és az alkoholnak adta magát. A szerencsétlen ember végre is annyira jutott, hogy az alkohol túlságos élvezete közben tegnap a Kismagyar utcában lévő 31. számú házban hirtelen meghalt. A rendőrség részéről Vass Károly nyomozó rendőr jelent meg a helyszínén, honnan a hullát a hullaházba szállította.

IRODALOM.

Megjelent a **Jézus szts. Szive nagy képes Népnaptára az 1908. évre.** Örömmel tudatjuk a magyar katolikus közönségnek, hogy az Egyházmegyei Könyvnyomdában Szombathelyen megjelent és kapható a »Jézus legszentebb szive nagy képes Népnaptára az 1908-ik évre.« Ez az ország-szeret és kedvelt népnaptár ez a nyolcadik évfolyamot érte el. Az 1908-iki naptár 11 nagy nyolcadrészt iv, vagyis 172 oldal terjedelmű és a szombathelyi püspöki főhatóság egyházi jóváhagyásával van ellátva. Szébbnél-szebb népies olvasmányok, hasznos tudnivalók, érdekes elbeszélések és leírások, szellemes adomák és talányok, közhasznú közlemények és hirdetések képezik a naptár változatos tartalmát. Szép képekkel és egy díszes műmelléklettel is bír, mely berámázva minden szobának ékességül szolgálhat. A naptárt nagyobb mennyiségben szállítva nagy kedvezményben részesülnek a megrendelők és terjesztők. Egy postacsomag tartalma 20 drb. 5 kgrig. utánvétellel, vagy a

pénz előzetes beküldése mellett bérmentve 6-60 kor; Egyes szám ára 60 fillér. Megrendeléseket gyorsan és legkészségesebben eszközöl az Egyházmegyei Könyvnyomda Szombathelyen (Vasm.) Egyes példányok minden könyvkereskedésben kaphatók.

TÁVIRATOK.

A kiegyezés.

Bécs, szept. 25. Az osztrák miniszterek október hó 3-án érkeznek Budapestre a kiegyezési tárgyalások folytatására. A bécsi Zeit azt írja, hogy az osztrák kormány eddig semmiféle módot nem talált a kiegyezés megkötésének útjába állott akadályok elhárítására, de ilyet a magyar kormány sem tud. A bécsi Zeit csak akkor vár eredményt a kiegyezési tárgyalások folytatásától, ha az osztrák kormány tagjai a magyar kormány részéről a legnagyobb előzékenységgel találkoznak.

Bécs, szept. 25. Az osztrák parlamentet Beck báró miniszterelnök szintén október 10-ére hívja össze, amikor a magyar képviselőház első ülésén Wekerle miniszterelnök részletesen nyilatkozni fog a kiegyezésről.

A petrovai rablógyilkosság a kurián.

Budapest, szept. 25. A kuria második büntető tanácsa holnap déli 12 órakor hirdeti ki a petrovai rablógyilkosok bűnyűjében hozott határozatát.

Antimilitarista plakátok.

Budapest, szept. 25. Tegnap éjjel az összes fővárosi kaszárnyákra és a forgalmasabb helyeken a házfalakra antimilitarista plakátokat ragasztottak fel, melyben a forradalmi iljuszág szervező bizottsága forradalmi hangu felhívást intéz az ujonckozhoz. A plakátokat a rendőrség még az éj folyamán mind eltávolította és a nyomozást megindította.

Montignoso grófnő.

London, szept. 25. A Daily Mail azt írja, hogy Montignoso grófnő valószínűleg még mindig Londonban van, de az utóbbi időben senki sem találkozott vele. Egy Londoni barátja, akinek több levelet írt, arra kérte föl, hogy erősítse meg vagy cáfolja meg férjhezmenetelének híret. A grófnő eddig sem az egyiket, sem a másikat nem tette meg.

London. Hire jár, hogy Giron tanár, aki annak idején Montignoso grófnőt megszöktette, Brüsszelben kereskedősegéd és napokkal ez előtt elvette feleségül egy előkelő belga kereskedő leányát.

London, szept. 25. Montignoso grófnő házassága hir szerint Toselli énekessel megtörtént és az új pár ez idő szerint állítólag Marsiegli gróf és neje név alatt egy tengeri fürdőhelyen tartózkodik.

Drezda, szept. 25. A Hirsch-féle távirati ügynökség jelentése szerint Montignoso grófnő még Londonban van, ahol lebetegedését várják.

SPORT.

A tornakör közgyűlése.

A »Nagyvárad Tornakör« 1907. szept. 30-án d. u. 5 és fél órakor a Tűzoltóirtanya tornatermében rendkívüli közgyűlést tart, melyre egyet tagjait azzal a figyelmeztetéssel hívom meg, hogy miután a »Tiszántul« 1907. évi szept. 5-én megjelent 201. számában 1907. szeptember 9. d. u. 6 órára meghirdetett.

1. Választmány javaslata a »Nagyvárad Tornakör« és a »Nagyvárad Sport Egylet« között létesítendő fusio tárgyában.

2. Esetleges egyéb indítványok tárgysorozattal egybehívott rendkívüli közgyűlés az alapszabályok 13. §-a értelmében a megjelent tagok csekély számára való tekintettel határozatképes nem lévén, jelen közgyűlésen a fentebb említett tárgysorozat ügyeiben a jelenlévők az alapszabályok hivatott §-ában foglaltakhoz képest a megjelent tagok számára való tekintet nélkül immár végérvényesen fognak határozni.

Nagyvárad, 1907. szept. 25.

Mezey Mihály,
a tornakör elnöke.

Igazságszolgáltatás.

A fő-utcai gyilkosság táblai főtárgyalása.

Ez év április 8-án szomorú szenzációra virradt városunk közönsége. *Fámbor Sándor* telekkönyvi vizsgát tett bírósági díjnokot az az napra virradó éjjelen az Erdő-féle cukrászda előtt a Fő-utcán késsel megölték. Két napig volt bizonytalanságban a nyomozó hatóság a tettes kiléte felől, míg végre *Békési Jenő* ügyvédjelölt vallomása felfedte a szerencsétlen tettes kilétét *Hevesi Akos*, a kolozsvári gazdasági akadémia hallgatója személyében, akit e vallomás alapján a nagyvárad rendőrség megkeresésére a kolozsvári rendőri hatóság egyik barátja lakásán letartóztatott és Nagyváradra hozott. A büntető eljárás az ügyészség indítványára megindult *Hevesi Akos* ellen erős felindulásban elkövetett halált okozott súlyos testi sértés, *Békési Jenő* ellen pedig bűnpártolás címén. A kir. törvényszék ez év július 22-én tárgyalta a szomorú nevezetességű gyilkosság ügyét és *Hevesi Akost*, mint tettest az ügyészi vád értelmében bűnösnek találván négy évi börtönre ítélte, *Békési Jenőt* pedig a bűnpártolás vádjá alól felmentette.

Az elítelt tettes és védője részéről, továbbá *Békési* felmentése miatt az ügyészség részéről történt felelősség folytán a bűnyű felkerült a kir. ítélőtáblára, mely tegnap tárgyalta az ügyet és az egész nap húzódott főtárgyalás után délután 4 órakor kihirdetett ítéletével *Hevesi Akos* büncselekményét enyhébben minősítvén, büntetését *másfél évvel lejjebb szállította*, *Békési Jenővel* szemben a kir. törvényszék felmentő ítéletét megváltoztatta és őt a *bűnpártolásban bűnösnek* mondotta ki.

A rendkívüli érdeklődéssel kísért főtárgyalásról ez a részletes tudósításunk:

Pont 9 órakor nyitotta meg báró *Szenci-keresztly Zsigmond* táblai elnök az ügy rövid megjelölésével a főtárgyalást. Az ítélőtábla büntető tanácsában helyt foglaltak, mint szavazó bírák: *Urbán Adolt* kuriai bíró, *Bócz Géza*, *Böhm Jenő* és *Harmathy Károly* ítélőtáblai

birák. A főtárgyalás jegyzőkönyvét dr. Szolnok Jenő táblai tanácsjegyző vezette. A vádhatóságot Görömbe István kir. alügyész képviselte; Hevesi Akost dr. Tóth Ferenc, Békési Jenőt dr. Fássy Lajos ügyvédek védtek.

A főtárgyalás a kir. törvényszék ítéletének felolvasásával kezdődött, amely után Böhm Jenő előadó bíró ismertette a bűnügy egész anyagát, különös részletességgel a kir. törvényszék előtt lefolyt főtárgyalást. Az anyag ismertetése után Szentkereszthy einök tett a jelen volt vádlottakhoz több kérdést a tényállás tisztázása végett. Ezt követte Hevesi védőjének, dr. Tóth Ferencnek indítványa a bizonyítás kiegészítése tárgyában. Dr. Tóth Ferenc tanúkkal bizonyítani kívánta, hogy a megölt Jámor Sándor rendkívül ingerlékeny, kötekedő természetű ember volt, mely rossz tulajdonságai különös erővel jelentkeztek akkor, ha ivott. A törvényszék előtt lefolyt főtárgyaláson kihallgatott törvényszéki orvosok véleményének felülvizsgálására a beszámíthatóság kérdésében is indítványt tett Hevesi védője. A kir. ítélőtábla azonban a bizonyítás kiegészítésének szükségét a tett indítványok értelmében nem látta és azért a bizonyítás kiegészítését mellőzte, ami miatt a védő semmisségi panaszt jelentett be.

Ezután Görömbe István kir. alügyész terjesztette elő a Békési Jenő felmentése miatt bejelentett felebbezés indokolását. A vádhatóság Békésinek azon ténykedésében látja a bűnpártolás fennforgását, hogy a gyilkosság éjjelén Hevesitől a kést, mint az elkövetett bűncselekmény eszközt elvette és elrejtette; majd meg hogy a tettes kilétének feltedezése előtt neki levelet írt, melyben szándékáról értesítette. Vitatta még a vádhatóság, hogy Hevesi és Békési a rendőrségre menet összebeszéltek, mely szerint Békési megígérte, hogy barátját csak az esetben fogja elárulni, ha az időközben gyanuba vett Szabó alibijét igazolni nem tudná, vagy esetleg más ártatlan ember kerülne bajba a bűncselekmény miatt.

Békési védője, dr. Fássy Lajos ügyvéd terjesztette elő ezután védőbeszédét. Rámutatott azon lélektani indokokra, melyek védettje magatartását Hevesivel szemben megszárták és betolyásolták. Vitatta, hogy a kés magához vételével Békési nem követett el bűnpártolást, mert a gyilkos eszközt Békési a rendőrséghez is magával vitte s így a nyomozó hatóságnak módjában állt ezt a bűnjelet nálla megtalálni. A Hevesihez írt levél sem képezhet bűnpártolást, mert ebben Békési egyenesen felhívta barátját, a tettest, hogy jelentse fel magát a hatóságnál. Kéri a felmentő ítélet helybenhagyását.

Dr. Tóth Ferenc ügyvéd, Hevesi Akos védője beszélt ezután. Kérte védettje felmentését, mert védettje bebizonyított nagyfokú ittassága párosulva a megölt Jámor Sándor támadásával keltett erős felindulással, védettje lelki állapotában a bűncselekmény elkövetésekor az öntudatlanságot, a beszámíthatatlanságot idézte elő. Minden körülmények között azonban kérte védettje cselekményének enyhébb, a Btk. 307. §. 2. pontja szerint való minősítését, mert védettje erős felindulását az okozta, hogy őt Jámor Sándor jogtalanul súlyosan bántalmazta és védettje ezen felindulásában rögtön követte el a bűncselekményt. Ezen enyhébb minősítés esetén a 92. §. alkalmazásának szükséges voltát vitatta. Végül kérte a sértettet magánjogi igényével külön perutra utasítani.

Védelmük érdekében a vádlottak is felszóltak.

Fél 1 órára járt az idő, mikor a főtárgyalás véget ért. Az elnök az ítélet kihirdetését délután 4 órára tűzte ki, a mikor a vádlottak jelenlétében kihirdettetett a kir. ítélőtábla ítélete.

Az ítélet szerint a kir. ítélőtábla a kir. törvényszék ítéletét Hevesi Akosra vonatkozólag a minősítés kérdésében megváltoztatta és Hevesit a Btk. 307. §. második bekezdése szerint minősülő erős felindulásban elkövetett és rögtön végrehajtott halált okozott súlyos testi sértés bűntettében mondotta ki bűnösnek, mert a vádlottnak arra vonatkozó védekezését, hogy a meghalt Jámor Sándor a vádlottat su-

lyosan és jogtalanul bántalmazta és ezért keletkezett erős felindulásában követte el szerencsétlen tettét ellene. E bűncselekményeért azután 2 és fél évi börtönbüntetéssel sújtotta. Békési Jenő ellen a bűnjel elrejtése miatt a bűnpártolás vétségét megállapította és ezért őt a rendkívül nyomadókos enyhítő körülmények figyelembe vételével 50 korona pénzbüntetésre ítélte, mely behajthatatlanság esetén 3 napi elzárásra változtatik át.

Érdekes, hogy a kir. ítélőtábla Békési levelének megírását enyhítő körülménynek vette, holott a vádhatóság e ténye alapján a bűnpártolás vitatta.

A magánjogi igény tekintetében a tábla ítélete csak részben utasította a sértettet külön perutra magánjogi igényével.

A kihirdetett ítéletben az ügyész megnyugodott; Hevesi Akos és védője azonban a bizonyítás kiegészítés mellőzése miatt; továbbá a beszámíthatóság megállapítása és a 92. §. nem alkalmazása miatt; Békési Jenő és védője pedig a bűnösség megállapítása miatt semmisségi panaszt jelentettek be.

Végre a kir. ítélőtábla az ügyész indítványára továbbra is fentartotta Hevesi Akos vizsgálati fogságát, mely határozat ellen dr. Tóth Ferenc és Hevesi Akos felfolyamodtak.

A rendkívül érdekes főtárgyalás ezzel 5 órakor véget ért.

Ügyvéd és bíró. Dr. Roxin György nagyszalontai ügyvéd az elmúlt év február havában panaszt adott be a nagyváradi kir. törvényszék elnökéhez, melyben Beszedics Dezső nagyszalontai albirót avval vádolta, hogy vele szemben érzett ellenséges indulatánál fogva ügyfelei ügyeiben a törvények és szabályok ellenére jár el. Panaszában az ügyvéd konkrét adatokkal erősítette vádját és kérte, hogy az ő ügyfeleinek ügyeit vonják el a panaszolt bíró ügyköréből és utalják más bíróhoz. E panasz folytán Beszedics albiró ellen fegyelmi vizsgálat indult meg, amelyben azonban, mivel a vád képviselőt sem a kir. ügyészség, sem a főügyészség nem vállalta, a pótmagánvádat pedig a panaszos ügyvéd nem vette át, a kir. tábla megszüntető határozatot hozott. Dr. Beszedics Dezső ekkor az ügyvéd ellen fordult és a kir. ügyészség az igazságügyminisztertől nyert felhatalmazás alapján hivatalos rágalmozás miatt dr. Roxin Györgyöt beperelte.

Tegnap volt a főtárgyalás ez ügyben a kir. törvényszéken, mely dr. Roxin György ügyvédet a főtárgyaláson módosított hatóság előtti rágalmozás vétségének vádjá és következményei alól a valódiság bizonyításának okából felmentette. Az ítélet ellen a kir. ügyész felebbezést jelentett be.

KÖZGAZDASÁG.

Nemzetközi Baromfikiállítás Buda- pesten.

A Baromfitenyésztők Országos Egyesülete az idén november hó 28-tól dec. 1-ig nemzetközi baromfikiállítást rendez, a melynek védnöke Augustza főherceggasszony ő cs. és kir. Fensége, díszelnöke pedig Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter ur. A kiállításon igen sok díj kerül kiosztásra s az állami és magándíjakon, érmeiken kívül a térdij háromnegyed része kerül kiosztásra. A kiállítás a városligetben levő gyönyörű iparcsarnokban lesz. A kiállítás keretében nagygyűlés lesz, a melyen a baromfitenyésztés legfontosabb kérdései kerülnek megbeszélésre. A kereskedelemügyi miniszter teherszállítási kedvezményt engedélyezett s a nagygyűlés tagjai részére személyszállítási

menetdíjkedvezményt is helyezett kilátásba. Tervezetek és bejelentési ívek kaphatók a Baromfitenyésztők Országos Egyesületénél Budapest, IX., Üllői-ut 25. Köztelek.

A gabonatözsde határídeje.

Budapest, szept. 26.	
Buza okt.	50 kilogrammonként 10.66
Rozs okt.	9.10
Zab okt.-re	8.10
Tengeri májusra	6.15
Tengeri jul.	8.81

Értéktözsde.

Budapest, szept. 25.	
Oszták hitelrészvény	651.50
Magyar hitelrészvény	750.25
Leszámitoló bank	492.—
Rimamurányi	540.25
Oszták-m. államvasuti részvény	660.25
Közuti vasut	542.75
Városi villamos vasut	287.—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktözsde 1907 szept. 25-én	
Magyar aranyjárdék 4%	111.20
Magyar koronajárdék 4%	93.20
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	82.30
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	93.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	95.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	189.—
Tisza szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	144.—
Oszták járdék papírban	97.25
Oszták járdék ezüstben	93.25
Oszták járdék aranyban	116.—
Oszták korona járdék	97.25
1860. oszt. államsorsjegyek	150.—
Oszták-magyar bankrészvény	13.15
Magyar hitelbank részvény	750.25
Oszták hitelbank intézeti részvény	662.—
Oszták-magyar államvasuti részvény	660.—
20 frankos frankos (Napolendor)	19.12
Német birodalmi márka	117.77
London vista	240.67
Páris vista a	95.20
70 márkás arany	23.52

NYILTTÉR.

Óvás!

Értesítjük a t. közönséget, hogy ismert gyártmányaink **egyedül és kizárólag**

REICHARD ÁRUHÁZA

cégnél kaphatók, miért is kérjük kalapszükséglet esetén azt onnan beszerezni.

Tisztelettel:

Pichler Antal,

cs. és kir. udvari kalapgyáros.

Ita J. Henrik,

cs. és kir. udvari kalapgyáros.

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

130 1907. e. h. szám.

Feladási hirdetés.

A nagyváradai lat. szert. püspökség tulajdonát képező alább megnevezett erdőrészekből f. évi október hó 21 délelőtt 10 órakor Nagyváradon a püspökségi jószágigazgatóság hivatalos helyiségében zárt írásbeli versenytárgyalás útján a következő faanyagok adatnak el:

1. A nagyváradai erdőgondnokság Somogy-uzsopai erdejéből 478 drb. 435 köbméter tölgy műfa és a favégekből kikerülő mintegy 56 köbméter tűzifa.

2. A tenkei erdőgondnokság szelestyeszaldobágyi erdejéből 8456 drb 3204 köbméter tölgy műfa és a favégekből kikerülő mintegy 500 köbméter tűzifa.

3. A tenkei erdőgondnokság rippai erdejéből 1173 drb. 410 köbméter tölgy műfa és ezek ágaiából kikerülő mintegy 200 köbméter tűzifa.

4. Az ágrisi erdőgondnokság borzesdi erdejéből 14558 drb. 3732 köbméter vékony tölgy műfa és a favégekből kikerülő mintegy 1600 köbméter tűzifa.

5. Az ágrisi erdőgondnokság ágrisi tyens nevű erdejéből 846 drb 325 köbméter tölgy műfa és a favégekből kikerülő mintegy 100 köbméter tűzifa.

6. Az ökrösi erdőgondnokság ökrösi erdejéből (Grucz) 6515 drb. 2449 köbméter tölgy műfa és a favégekből kikerülő mintegy 900 köbméter tűzifa.

7. Az ökrösi erdőgondnokság nagy-marosi erdejéből 7153 drb. 2408 köbméter tölgy műfa és a favégekből kikerülő mintegy 1200 köbméter tűzifa.

8. A vaskóhi erdőgondnokság felső-verzari erdejéből 1491 drb. 2251 köbméter tölgy műfa és a 26.4 kat. hold verzari, valamint a kimpai 12.5 kat. hold vágásterületen lévő mintegy 4036 köbméter vegyes tűzifa.

Ajánlatok a beigért összeg után 10 százalék bánatpénzzel ellátva a nagyváradai l. sz. püspökség jószágigazgatóságához küldendők, a hol azok f. évi október 21. délelőtt 10 óráig átvételnek.

A beérkezett ajánlatok közül az uradalom tetszése szerint szabadon választ, a mennyiben pedig az ajánlatok megfelelőnek nem találtnának, jogosult az uradalom a versenytárgyalást egészben vagy részben semmisnek kijelenteni és az értékesítés iránt szabadon rendelkezni.

Az eladási részletes feltételek Nagyváradon az uradalmi erdőhivatalnál és az illető erdőgondnokságoknál megtekinthetők.

Nagyvárad, 1907. szeptember hó 21.

Nagyváradai l. sz. püspökség
jószágigazgatósága.

!! Kiadó !!

Nagy Sándor-utca 8. sz. alatt

két udvari szoba

butorral, vagy anélkül

azonnal kiadó.

Hirdetések

felvételnek
a lap kiadóhivatalában.

Vérszegényeknek

idegeseknek, sápkórosoknak, neu-
raszteniásoknak, női bajokban szen-
vedőknek páratlan hatású gyógyfürdő

Radna-Borberek

vasas fürdő

Beszterce-Naszódvármegyében.

Klimatikus hely, őstenyő környezet, subalpin klíma. Hideg és meleg fürdők. Vasas és szénsavas források.

Felvilágosítással szolgál: a fürdőbérlettség, Besztercén, Mihály-utca 18., június 15-től Radna-Borbereken. 61

Butor kiállítás.

az Első Nagyváradai Műbutor-gyárban
Fő-utca Guttman-házban

Kádár fűszerüzlet mellett

Az egész emeleten teljesen berendezett szobák, hálószobák keményfából 320 koronától, ebédlők 380 koronától, salónok 460 koronától.

Zongorák, pénzszekrények és mindennemű berendezési tárgyak.

Szigoruan szabott saját gyári árak.

Vidékre kívánatra költségvetést vagy utazómat teljes mintákkal saját költségemre küldöm. Szives megkeresést kér

Büchler Márton, butorgyáros.

Fűszerüzlet és iroda: Fő-utca, Guttman-ház. Fiók-üzlet: Szent László-tér, Holdas-templom mellett.

Gyár: Menház-utca 3. Telefon: 421. 626.

Nagyváradai középiskolai Internátus.

Nagyváradon, a Tisza Kálmán-téri Elek-féle házban (9. sz.) folyó évi szeptember hó 1-én

gimnáziumi, reáliskolai, felső kereskedelmi
és polgári iskolai tanulók részére

az internátusban a második évfolyam nyílik meg.

Egyenkénti tanítás nevelő tanárok vezetése és ellenőrzése mellett. Szigorú korrepetálás és naponkénti kihallgatás a feladott leckékből.

Az intézet a város legegészségesebb helyén fekszik, közel a tanintézetekhez.

Bő tájékoztatást kívánatra ingyen küld az intézet tulajdonosa és vezetője, a kivel értekezni lehet naponként 9-től 12-ig.

Nagyvárad, 1907. június 14.

Dénes Pál,

intézettulajdonos és igazgató.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Értesíti a n. ér. izzólámpa körtéket tart raktáron 3 legfeljebb 34 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, homályos (matt), színes fényképező-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyancsak kaphatók nernst-lámpák és osmium-lámpák gyertyánként 15 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

— villamosvilágítási —

erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

A jelen tanévre szükséges

összes

tan**köny**vek

valamint mindennemű

➔ **tan- és írószerek** ➔

kaphatók

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedésében

Rákóczi-ut, Oláry-ház.